

Golfbaan van het jaar 2015 verwelkomt de ijsvogel en de spreeuw

Hoofdgroenkeeper Koen Verhelst:
'We willen zo dicht mogelijk bij de
natuur staan'

De Vlaamse hoofdgroenkeeper Koen Verhelst van Golf- en Countryclub Midden-Brabant heeft eind vorig jaar de prijs van de beste Golfbaan van Nederland in ontvangst genomen, samen met zijn vier collega groenkeepers en eigenaar Joep Verheijen. Tijdens de uitreiking van de Golf Awards op 17 december in Huis ter Duin in Noordwijk kregen zij de trofee uitgereikt uit handen van Beau van Erven Dorens en Marcel Maijer. **t**

Auteur: Santi Raats

Het thema van 2015 was 'innovatie'. Aan de golfbanen en -clubs was vooraf gevraagd om binnen de verschillende regio's een golfaccommodatie te nomineren die in hun ogen innovatief was geweest. De aanwezigen konden tijdens de uitreikingsbijeenkomst hun stem uitbrengen op de genomineerde banen.

Ambitieuus

Golfbaan Midden-Brabant is op een enthousiaste manier bezig met biologisch management bij groenkeeping. Ze maken er compostthee, hangen

spreeuwenkasten op en hebben sinds kort een ijsvogelwand op de golfbaan. Hoofdgroenkeeper Verhelst treedt niet graag op de voorgrond, maar is wel ambitieus: hij wil op het gebied van chemievrij onderhoud optimale kwaliteit behalen. Dat valt iedereen op. Hij hield er vorig jaar ook al een hoge plaats aan over bij de Greenkeeper of the Year-verkiezing.

Biomangement

In de winter van 2014 bezocht Verhelst enkele golfbanen in Keulen en Mönchengladbach, waar de

greens, ondanks chemievrij beheer, nagenoeg vrij van aantastingen waren. 'Ik besloot direct om op onze eigen baan ook te stoppen met de toepassing van fungiciden en insecticiden.' Met de Engelse adviseur Ian McMillan aan zijn zijde heeft Verhelst zich inmiddels gespecialiseerd in het brouwen van zijn eigen compostthee en het natuurlijk onderhoud van de golfbaan. McMillan is specialist op het gebied van bio-management. Met de compostthee moet de biologie van de bodem verbeterd worden, met name door het verhogen van de populatie en activiteit van ziekteonderdrukkende microben.

we lucht door het vat, zodat de schimmels zich vermeerderen.' Tot slot voegt Verhelst citroenzuur toe aan het mengsel. Dit zou beter werken dan ijzervulfaat, omdat het bijna geen zouten bevat. 'Citraenzuur is veel zachter voor het gras en je krijgt geen zwarte verkleuring. Het kan ook preventief werken tegen bepaalde ziektes in het gras, want zouten verstoren het bodemleven.'

Zelfherstel

Het aanbrengen van compostthee heeft in de visie van Verhelst de voorkeur boven mechanische bewerkingen zoals vertidrainen. 'Het probleem kan beter door het bodemleven zelf uit de weg geruimd worden, dan dat we de golfer in het speelseizoen lastigvallen met bewerkingen.' Verhelst leerde door zijn nieuwe onderhoudsmethode ook dat ingrijpen soms helemaal niet nodig is. 'We hebben afgelopen zomer dollar spot gehad. Tegen de herfst was dit echter al vanzelf aan het herstellen, door extra doorzaaien en bezanden. We hopen dat we daar volgend jaar niets aan hoeven te doen.'

Beetje bij beetje

'Aan het eind van dit jaar weten we of we de resultaten hebben gehaald die we tot doel hadden gesteld. We hebben 24 maanden de tijd genomen om dit onderhoud uit te proberen', vertelt Verhelst. 'Maar we zien nu al goede resultaten. De laatste anderhalf jaar is de wortelmassa van het gras zowel verticaal als horizontaal behoorlijk toegenomen. Dat is een heel verschil met voorheen. Toen zagen we af en toe een lange wortel door een beluchtingsgat.' Verhelst wijst er ook op dat het aanzienlijk moeilijker is om chemievrij aan de slag te gaan in een bestaande grasmat dan in een nieuw aangelegde grasmat. 'We voegden per keer kleine hoeveelheden van onze compostthee en ons plantversterkend middel toe. Beetje bij beetje hebben we de grasmat verbeterd. Het is onmogelijk om in één keer een grote wortelmassa te krijgen.'

Plant maakt zelf antistoffen

Vorig jaar kampte Verhelst met *dollar spot*, *fusarium* en *anthracnose*. Daartegen zette hij *trichoderma's* in, biologische middelen uit de groenteteelt en tuinbouw. De bacteriën en schimmels helpen de wortels om de grasplant te versterken. Aan het nadeel van de ziektes kleefde ook een voordeel. Verhelst: 'Elke ziekte moet eens langskomen in een grasmat, zodat deze op een natuurlijke manier antistoffen kan maken. Een grasplant kan antistoffen maken tegen elke ziekte die hem kan overkomen.' Verhelst heeft plannen gemaakt op basis van voortschrijdend inzicht: 'Vorig jaar heb ik de biolo-

Verhelst vertelt: 'Om de twee weken maken we compostthee aan, in combinatie met meststoffen en plantversterkende middelen. Hierdoor wordt het bodemleven geactiveerd. Dat veroorzaakt de afbraak van vilt en zorgt weer voor voedingsstoffen voor de plant. Het bodemleven zorgt er ook voor dat we meer wortels krijgen.'

Zelf verzamelen in het bos

De compostthee is een brouwsel gemaakt van materiaal uit de naaldbossen in het omliggende landgoed, dat Verhelst zelf ophaalt. Het brouwsel bevat minimaal 7 kilo compost per 1000 liter water. Over het brouwproces vertelt Verhelst: 'Om vijf uur 's ochtends vul ik een vat met water, daarna laat ik er twee uur lucht doorheen blazen, zodat de chloor eruit verdwijnt. Vervolgens doe ik de compost die ik uit het bos heb gehaald in een grote theezak die ik er in hang. De composttheezak ziet er volgens Verhelst uit als een grote panty. Daarna voeg ik een schimmelactivator bij. Gedurende 24 uur blazen

Golfaan Midden-Brabant Golfaan van het jaar 2015

Compostthee brouwen in 'ketel'

Compost verzamelen

gische fungiciden iets te laat ingezet. Dit jaar zet ik ze preventief in, eind mei, juni, juli en in een deel van augustus. In het groeiseizoen dien ik ze om de twee weken toe.'

Spreeuwenkasten

Verhelst liet zich door de Edese golfbaan inspireren voor de spreeuwenkasten die hij ophing. 'Ik zag er ook wel heil in voor onze eigen baan,' vertelt hij hierover. 'De spreeuwen horen bij de natuurlijke bestrijding van plagen. Op dat moment kwamen juist de rozenkevers tevoorschijn op de Edese golfbaan. Die werden mooi door de spreeuwen opgegeten. Nadat ik informatie had ingewonnen bij de Vogelbescherming en de Edese golfbaan, heb ik begin vorig jaar een actie gehouden onder de leden. Velen hebben twee of drie spreeuwenkastjes gesponsord. Het is de bedoeling dat er continu spreeuwen op de baan aanwezig zullen zijn om de engerlingen en emelten op te eten. Met hun fijne snaveltje berokkenen ze niet zo veel schade als een kauw, roek of kraai. Vrijwilligers hebben de kastjes vervaardigd uit hout dat afkomstig is van het landgoed.'

Verhelst is blij verrast door de bezetting van de spreeuwenkastjes. 'We hebben in totaal vijftig kastjes opgehangen. In het eerste jaar waren al dertig tot vijfendertig hokjes bezet door een of twee spreeuwen. Dat belooft wat voor de toekomst.'

Ijsvogels op de baan

Verhelst had geld over van de inzamelactie. Hij had gevraagd om donaties van vijftien euro, waarbij er

een tientje ging naar een spreeuwenkastje en vijf euro naar een ijsvogelwand. 'Wij zijn een bv met een vereniging. Wij greenkeepers werken voor de bv. Omdat we vorig jaar onze derde lustrumviering hadden, werd, zoals ieder jaar, aan ons greenkeepers gevraagd wat we wilden hebben. Tweemaal is er een boom voor ons geplant. Voor deze lustrumviering leek mij een ijsvogelwand bijzonder. We zien al vier of vijf jaar ijsvogels op onze baan, 's ochtends en 's avonds. Het is bijzonder om een rustig plekje voor ze te creëren op de baan. Niet in het spel, maar op veertig à vijftig meter afstand.' Vervolgens vond Natuurfederatie Hilvarenbeek op de golfbaan een geschikte locatie voor zo'n wand. Met het bedrag dat over was van de inzameling voor de spreeuwenkastjes en een bijdrage van de vereniging werd de ijsvogelwand met gesloten budget aangelegd. 'Het kan wel een jaar of twee jaar duren voordat er ijsvogels in gaan zitten. Het is een schuchter vogeltje.'

De wand bootst de natuur zo goed mogelijk na. 'Normaal gesproken zit de ijsvogel in een zandwand van een meanderend slootje. De wand is vervaardigd uit een betonprofiel, waarin gaten zijn geboord met een diameter van 100 mm. In die gaten kunnen de ijsvogels hun voedsel stoppen. De uitgeboorde gaatjes zijn gevuld met leemhoudend zand, zodat ze bij regen niet uitspoelen. De voet van de wand is in het water gezet, zodat de vijanden van de ijsvogel hem niet via de grond kunnen benaderen. De achterkant van de wand is gevuld met zand; daarin staan graszoden en klimplanten zoals kamperfoelie. Aan de zijkant liggen

maaskeien, waarop amfibieën en reptielen zich kunnen opwarmen. Ook durft de kwikstaart tussen die rotsblokjes eitjes te leggen.'

Tot slot staan er veel planten om de wand heen, zodat golfers en wandelaars er niet direct naartoe kunnen lopen om te gaan kijken. 'We willen dicht bij de natuur staan met deze baan', is het devies van Koen Verhelst. Hij en zijn team blijven aan de spreekwoordelijke weg timmeren.

6 min. leestijd

MACHINES GOLFCLUB MIDDEN-BRABANT		
Tractors	Kioti DK 35 John Deere 4520	Aanbouwwerktuigen 1 x grondkar 3 x graskar
Transporters	2 x John Deere progator 2WD 1 x Cushman 1 x Clubcar (ballenraper)	1 x drainagedoorspuitmachine Homburg 1 x Bema veegmachine (parking) 1 x TB200 veegmachine (greens) 1 x John Deere proppenraper
Maaiers	3 x Jacobsen G-plex 2 x handgreenmaaier Jacobsen A522 1 x John Deere fairwaymaaier 8700 1 x John Deere semirough-maaier 7400 1 x Lastec 721xr semirough-maaier 1 x Schouten Phoenix rough-/bladmaaier	Bladblazers 2 x Stihl BR600 1 x Husqvarna 1 x Whisper Twister Wiedemann 1 x wielbladblazer kwH
Beluchters	1 x vertidrain Mustang 1 x slitter Imants fairways/tees 1 x Maredo Thatch 1 x prikrol (topbeluchter)	Diversen Hardi veldspuit 400L 6m Turfco bezander opbouw Greensiron 3900 roller met borstel en slitter Vicon meststofstrooier 400L
Doorzaaier	Blec Multiseeder	Zagen Stokzaag Stihl Motorzaag Husqvarna Heggenschaar Tanaka
Bunkerrake	Toro	

De uitgeboorde gaatjes zijn gevuld met leemhoudend zand, zodat ze bij regen niet uitspoelen

Be social

Scan of ga naar:

www.greenkeeper.nl/artikel.asp?id=9-5866

De ljsvogelwand